

Standardy kształcenia dla kierunku studiów:

Pedagogika

A. STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

I. WYMAGANIA OGÓLNE

Studia pierwszego stopnia trwają nie krócej niż 6 semestrów. Liczba godzin zajęć nie powinna być mniejsza niż 1800. Liczba punktów ECTS (European Credit Transfer System) nie powinna być mniejsza niż 180.

II. KWALIFIKACJE ABSOLWENTA

Absolwent dysponuje podstawową wiedzą ogólnopedagogiczną, historyczno-filozoficzną, socjologiczną i psychologiczną niezbędną do zrozumienia społeczno-kulturowego kontekstu kształcenia, wychowania i pracy opiekuńczej oraz do kształtowania własnego rozwoju zawodowego. Ma umiejętność komunikacji społecznej, posługiwania się warsztatem diagnostycznym, wzbogacania oraz doskonalenia swojej wiedzy i kompetencji w zakresie praktycznego działania oraz tworzenia własnego warsztatu metodycznego. Ma umiejętność refleksyjnego spojrzenia na własną rolę zawodową oraz pogłębionego rozumienia rzeczywistości edukacyjnej. Absolwent uzyskuje podstawowe kwalifikacje zawodowe zależne od wybranej specjalności, z możliwością orientacji na konkretną specjalność pedagogiczną. Jest przygotowany do pracy w: szkolnictwie (po ukończeniu specjalności nauczycielskiej – zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela) w placówkach oświatowo-wychowawczych, poradniach specjalistycznych, zakładach pracy, służbie zdrowia, a także w instytucjach profilaktyki społecznej i w wymiarze sprawiedliwości. Absolwent powinien znać język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym z zakresu pedagogiki. Absolwent jest przygotowany do podjęcia studiów drugiego stopnia.

III. RAMOWE TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. GRUPY TREŚCI KSZTAŁCENIA, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH	330	45
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH	210	28
Razem	540	73

2. SKŁADNIKI TREŚCI KSZTAŁCENIA W GRUPACH, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH	330	45
Treści kształcenia w zakresie:		
1. Filozofii	75	
2. Psychologii	90	
3. Socjologii	90	
4. Pojęć i systemów pedagogicznych	75	
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH	210	28
Treści kształcenia w zakresie:		
1. Historii myśli pedagogicznej		
2. Teoretycznych podstaw wychowania		
3. Teoretycznych podstaw kształcenia		
4. Pedagogiki społecznej		

3. TREŚCI I EFEKTY KSZTAŁCENIA

A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH

1. Kształcenie w zakresie filozofii

Treści kształcenia: Podstawowe zagadnienia filozofii Zachodu w ujęciu historycznym. Główne okresy, kierunki i orientacje filozoficzne na przestrzeni dziejów filozofii. Różnica między filozofią a nauką, mitem, poezją, religią i ideologią. Historyczna zmienność pojęć filozoficznych, sposobów i celów jej uprawiania. Główne problemy filozoficzne w kontekście najważniejszych nazwisk filozofii europejskiej od jej greckich początków do połowy XX wieku. Pojęcie bytu i sposobu istnienia. Monizm, dualizm, pluralizm, idealizm, materializm. Spór o uniwersalia. Spór o istnienie świata. Filozofia przyrody (problem materii, czas i przestrzeń, determinizm i indeterminizm). Racjonalizm i empiryzm. Zagadnienie granic poznania. Zagadnienie prawdy. Wybrane zagadnienia etyki, estetyki, filozofii społecznej. Elementy filozofii języka.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia podstawowych pojęć filozoficznych oraz współczesnych problemów humanistyki; interpretacji tekstów filozoficznych.

2. Kształcenie w zakresie psychologii

Treści kształcenia: Psychologia jako nauka o człowieku. Główne kierunki w psychologii. Biologiczne podstawy psychiki człowieka. Pojęcie procesów psychicznych. Procesy poznawcze jako procesy odbioru i przetwarzania informacji. Percepcja, myślenie i rozwiązywanie problemów. Pamięć. Uczenie się: elementarne i złożone formy uczenia się. Emocje. Motywacje. Osobowość: podstawowe koncepcje i struktura osobowości. Różnice indywidualne: inteligencja, temperament, styl poznawczy. Metody badawcze w psychologii. Badania podstawowe i diagnostyczne. Poznawanie innych i samego siebie. Psychologiczne i biologiczne ujęcie rozwoju człowieka.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia różnych nurtów teoretycznych psychologii i koncepcji człowieka oraz metodologii badań psychologicznych; samodzielnego studiowania literatury psychologicznej; określania procesów psychicznych i mechanizmów funkcjonowania człowieka oraz stosowania tej wiedzy w edukacji; posługiwania się metodami poznawania uczniów; samopoznania i samodoskonalenia; określania różnic indywidualnych i wynikających z nich implikacji dla wychowania i kształcenia.

3. Kształcenie w zakresie socjologii

Treści kształcenia: Geneza, istota i rozwój socjologii. Teorie socjologiczne – organicystyczna, interakcyjna, wymiany, fenomenologiczna, etnometodologiczna. Struktura społeczna: elementy, rodzaje struktur społecznych i ich znaczenie w życiu społecznym jednostek. Środowisko społeczne – kręgi społeczne, wspólnoty, społeczności lokalne. Grupy społeczne – klasyfikacje, grupy przynależności i grupy odniesienia, struktura grup i układ ról. Teoria roli społecznej. Interakcje społeczne – symboliczna natura ludzkich interakcji, klasyfikacja podczas interakcji, interakcje z grupami odniesienia i nieobecny. Konflikty społeczne i sposoby ich rozwiązywania.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: dostrzegania, analizowania i interpretowania różnych zjawisk społecznych; wykorzystywania wiedzy socjologicznej oraz procedur badawczych do diagnozowania i wyjaśniania problemów pedagogicznych.

4. Kształcenie w zakresie pojęć i systemów pedagogicznych

Treści kształcenia: Geneza nauki, jej dzieje i współczesne dylematy. Nauka, jako „religia” XX wieku. Nauka a inne formy ludzkiego doświadczenia, nauka a: sztuka, wiedza potoczna, religia, filozofia, mit. Granice prawomocności – ważności – wiedzy naukowej. Spory o status nauk humanistycznych. Pozytywizm – antypozytywizm, naturalizm – antynaturalizm. Różne ujęcia osobliwości nauk humanistycznych. Praktyczność wiedzy humanistycznej: wiedza techniczno-analityczna i wiedza hermeneutyczno-moralna. Nauka i technika a mentalność człowieka XX wieku. Współczesna humanistyka wobec pytań o właściwy jej typ refleksji oraz o jej kulturowe i społeczne funkcje. Wychowanie a życie społeczne. Geneza wychowania. Wychowanie w różnych kulturach i różnych organizacjach (porządkach) życia społecznego. Wychowanie a rozwój. Funkcje wychowania. Problematyczność (nieoczywistość) wychowania i jej konsekwencje. Co to znaczy, że wychowanie obciążone jest nieusuwalną dwuznacznością i niespełnialnością? Dlaczego wychowanie wymaga zawsze moralnego uprawomocnienia? Wychowanie jako czynność techniczna, jako działanie komunikacyjne oraz jako fakt kulturowy. Instytucje edukacyjne. Zależność sposobu uprawiania pedagogiki od rozumienia wychowania. Geneza i struktura wiedzy pedagogicznej. Społeczno-kulturowe uwarunkowania wiedzy pedagogicznej. Zależność pedagogiki od innych dziedzin wiedzy. Różnice między pedagogiką rozumianą jako nauka i jako filozofia wychowania. Typowe pytania pedagogiczne. Struktura i style myślenia pedagogicznego. Aporie pedagogiczne: przymus i swoboda w wychowaniu, wychowanie jako urabianie i jako wspomaganie rozwoju, wychowanie adaptacyjne i emancypacyjne, wychowanie a manipulacja. Główne doktryny (systemy) pedagogiczne. Pojęcie doktryny pedagogicznej. Przynależność doktryn do różnych nurtów pedagogiki. Związek doktryn z ideologiami i formacjami światopoglądowymi. Znaczenie doktryn dla współczesnej refleksji o wychowaniu. Potrzeba i sposób studiowania doktryn pedagogicznych.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia istoty nauki jako jednej z form ludzkiego doświadczenia; rozumienia problemów współczesnej humanistyki; rozumienia podstawowych kategorii używanych w badaniach nad edukacją i wychowaniem; analizy odmiennych koncepcji wychowania, rekonstruowania ich założeń oraz ideologii; rozróżniania potocznej wiedzy o wychowaniu od wiedzy naukowej; rozróżniania podstawowych możliwości i ograniczeń towarzyszących procesom edukacji i wychowania; umiejętność posługiwania się językiem różnych koncepcji wychowania dla opisu rzeczywistości społecznej.

B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH

1. Kształcenie w zakresie historii myśli pedagogicznej

Treści kształcenia: Ideały wychowawcze i ich zmienność na przestrzeni dziejów. Historia instytucji edukacyjnych. Uniwersytety i ich rola w rozwoju kultury i nauki. Historyczna zmienność zadań edukacyjnych środowisk wychowawczych. Zawód

nauczyciela w ciągu dziejów. Rozwój myśli pedagogicznej. Dzieje kształtowania się pedagogiki jako nauki – konteksty światowe i polskie. Historyczne źródła subdyscyplin pedagogicznych i realizacji idei w praktyce edukacyjnej.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia wiedzy historyczno-oświatowej i jej wykorzystywania do własnej refleksji nad współczesną teorią i praktyką pedagogiczną.

2. Kształcenie w zakresie teoretycznych podstaw wychowania

Treści kształcenia: Psychologiczne, socjologiczne i filozoficzne podstawy wychowania. Geneza i ewolucja teorii wychowania (teorie ogólne, średniego zasięgu i empiryczne). Potoczne teorie wychowania a teoretyczna refleksja nad wychowaniem. Teorie naukowe i ich orientacje. Analiza porównawcza teorii wychowania: ich różnice i elementy wspólne. Metateoria wychowania. Metodologiczne problemy teorii wychowania. Aksjologiczne i teleologiczne podstawy wychowania. Struktura procesu wychowania i jego dynamika. Podstawowe właściwości procesu wychowawczego. Granice i mierniki oddziaływań wychowawczych. Wychowanie a samowychowanie. Podstawowe dziedziny wychowania i ich teorie. Błędy wychowania a pseudowychowanie. Współczesne konteksty, idee i problemy teorii wychowania. Metodyczne aspekty wychowania: technologie wychowania, zasady, metody, formy, techniki i środki wychowania.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: analizowania relacji między teorią wychowania a innymi dyscyplinami pedagogicznymi oraz naukami pogranicza; rozwiązywania problemów wychowawczych w świetle różnych teorii wychowania; samodzielnego wiązania procesów wychowania z innymi procesami społecznymi i edukacyjnymi; projektowania własnych rozwiązań problemów wychowawczych; porównywania teorii i konfrontowania ich z sytuacją społeczno-historyczną oraz polityczną społeczeństw.

3. Kształcenie w zakresie teoretycznych podstaw kształcenia

Treści kształcenia: Dydaktyka ogólna jako subdyscyplina pedagogiczna. Historia rozwoju dydaktyki ogólnej. Główne nurty myślenia o szkolnej edukacji i szkole. Rozwiązania dydaktyczne: cele, treści i wyniki kształcenia – ich pomiar oraz ocena, metody dydaktyczne, proces nauczania i uczenia się w szkole, formy organizacji uczenia się, środki dydaktyczne. Zasady dydaktyczne. Poznawanie uczniów i motywowanie ich do nauki. Klasa szkolna i kierowanie nią. Szkoła i jej program. System szkolny.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: samodzielnego opisu i interpretacji podstawowych nurtów myślenia o szkolnej edukacji i szkole oraz związanych z nimi pojęć; samodzielnego opisu i analizy instrumentarium nauczyciela i szkoły; analizy i oceny rozwiązań dydaktycznych wraz z ich składnikami; posługiwania się wybranymi metodami i narzędziami badań dydaktycznych; samodzielnego dochodzenia do problemów i dylematów dydaktycznych oraz ich analizy.

4. Kształcenie w zakresie pedagogiki społecznej

Treści kształcenia: Geneza, rozwój i kształtowanie się dyscypliny. Prekursorzy i twórcy – współczesne zadania. Podstawowe pojęcia i kategorie dyscypliny: profilaktyka, kompensacja, wsparcie społeczne, praca w środowisku, siły społeczne i ich organizacja. Główne środowiska życia człowieka, ich funkcje, przemiany i zagrożenia – rodzina, społeczność lokalna, grupa rówieśnicza, środowiska intencjonalne. Wybrane dziedziny aktywności człowieka: kultura, czas wolny, rekreacja, aktywność społeczna i obywatelska, organizacje pozarządowe, wolontariat. Zagrożenia globalne i lokalne oraz sytuacje ryzyka dla jednostek, grup i środowiska – bezrobocie, ubóstwo, deprywacja potrzeb, rozwarstwienie społeczne, niesprawiedliwość społeczna, dziedziczenie położenia społecznego, starość, dezorganizacja rodziny. Kryzys więzi społecznych i wartości. Dysfunkcjonalność instytucji i państwa.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia procesów zachodzących w otoczeniu i środowisku życia człowieka; dostrzegania czynników regulujących przemiany

instytucji, zbiorowości społecznych, globalnych procesów kultury i zjawisk gospodarczych; oceny i diagnozowania sytuacji zagrożenia dla pomyślnego rozwoju jednostki i grup społecznych; dostrzegania i określania negatywnych skutków czynników rozwojowych, ubóstwa, sieroctwa społecznego, deficytów więzi międzyludzkich; kierowania aktywnością indywidualną i zbiorową; organizowania sił społecznych i rzeczowych składników środowiska szczególnie na rzecz dzieci, młodzieży i osób niewydolnych; rozumienia „geografii” administracji państwowej i instytucji zobligowanych do pomocy, profilaktyki i wsparcia społecznego osób i grup wymagających opieki i troski pedagogicznej.

IV. PRAKTYKI

Praktyki powinny trwać nie krócej niż 8 tygodni.

Zasady i formę odbywania praktyk ustala jednostka uczelni prowadząca kształcenie.

V. INNE WYMAGANIA

1. Programy nauczania powinny przewidywać zajęcia z zakresu wychowania fizycznego – w wymiarze 60 godzin, którym można przypisać do 2 punktów ECTS; języków obcych – w wymiarze 120 godzin, którym należy przypisać 5 punktów ECTS; technologii informacyjnej – w wymiarze 30 godzin, którym należy przypisać 2 punkty ECTS. Treści kształcenia w zakresie technologii informacyjnej: podstawy technik informatycznych, przetwarzanie tekstów, arkusze kalkulacyjne, bazy danych, grafika menedżerska i/lub prezentacyjna, usługi w sieciach informatycznych, pozyskiwanie i przetwarzanie informacji – powinny stanowić co najmniej odpowiednio dobrany podzbiór informacji zawartych w modułach wymaganych do uzyskania Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych (ECDL – European Computer Driving Licence).
2. Programy nauczania powinny zawierać treści poszerzające wiedzę ogólną, w tym również w zakresie biomedycznych podstaw rozwoju i wychowaniu, w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin, którym należy przypisać nie mniej niż 3 punkty ECTS.
3. Programy nauczania powinny przewidywać zajęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii.
4. Kształcenie powinno obejmować wszystkie treści podstawowe oraz treści kierunkowe, z co najmniej trzech zakresów kształcenia w wymiarze 60 godzin każdy.
5. Za przygotowanie do egzaminu dyplomowego (w tym za przygotowanie pracy dyplomowej, jeśli przewiduje ją program nauczania) student otrzymuje 10 punktów ECTS.

ZALECENIA

Wskazana jest znajomość języka angielskiego.

B. STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

I. WYMAGANIA OGÓLNE

Studia drugiego stopnia trwają nie krócej niż 4 semestry. Liczba godzin zajęć nie powinna być mniejsza niż 800. Liczba punktów ECTS nie powinna być mniejsza niż 120.

II. KWALIFIKACJE ABSOLWENTA

Absolwent dysponuje rzetelnym przygotowaniem teoretycznym o charakterze interdyscyplinarnym zorientowanym na konkretną specjalność pedagogiczną. Posiada umiejętności prowadzenia badań, dostrzegania oraz samodzielnego rozwiązywania problemów teoretycznych i praktycznych z zakresu wybranej specjalności. Jest przygotowany do działalności prospołecznej, samodoskonalenia oraz podjęcia studiów trzeciego stopnia (doktoranckich). Absolwent jest przygotowany do aktywności w różnych obszarach działań edukacyjnych oraz do pracy w: szkolnictwie (po ukończeniu specjalności nauczycielskiej – zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela); placówkach opiekuńczo-wychowawczych, animacji kulturalnej i pomocy społecznej; przedszkolach i placówkach oświatowych; poradniach specjalistycznych; zakładach pracy; państwowej i samorządowej administracji; służbie zdrowia, a także instytucjach profilaktyki społecznej i wymiaru sprawiedliwości. Jest przygotowany do planowania indywidualnej praktyki pedagogicznej oraz podejmowania roli kierowniczej w placówkach oświatowych.

III. RAMOWE TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. GRUPY TREŚCI KSZTAŁCENIA, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH	180	24
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH	120	16
Razem	300	40

2. SKŁADNIKI TREŚCI KSZTAŁCENIA W GRUPACH, MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH ORAZ MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW ECTS

	godziny	ECTS
A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH	180	24
Treści kształcenia w zakresie:		
1. Antropologii kulturowej	30	
2. Logiki	30	
3. Metodologii badań społecznych	30	
4. Współczesnych koncepcji filozofii i etyki	30	
5. Współczesnych problemów socjologii	30	
6. Współczesnych problemów psychologii	30	
B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH	120	16
Treści kształcenia w zakresie:		
1. Andragogiki		
2. Pedagogiki ogólnej		
3. Pedagogiki porównawczej		
4. Pedeutologii		

3. TREŚCI I EFEKTY KSZTAŁCENIA

A. GRUPA TREŚCI PODSTAWOWYCH

1. Kształcenie w zakresie antropologii kulturowej

Treści kształcenia: Naukowe i potoczne rozumienie kultury. Kultura a cywilizacja. Miejsce antropologii wśród nauk społecznych. Społeczne, polityczne i ekonomiczne uwarunkowania kultury. Autonomia kultury. Wartości, normy i wzory kultury. Czas i przestrzeń w kulturze. Problem tradycji i dziedzictwa kulturowego. Procesy kulturalne – ciągłość i zmiana w kulturze. „Rozwój” kultury i „przełomy” w kulturze, prawomocność przewidywań w sferze kultury. Kultura i osobowość. Instytucje kulturowe. Stratyfikacja kultury, regionalizm. „Małe ojczyzny” i globalizacja kultury. Kultury narodowe w perspektywie integracji europejskiej. Kultura ludowa, masowa i elitarna (wysoka). Współczesne subkultury. Przemiany stylów życia i sposobów uczestnictwa w kulturze – „antropologia codzienności”. Przesłanki zmiany paradygmatu współczesnej kultury – ponowoczesność, rewolucja informatyczna, kryzys scjentyzmu.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: przechodzenia od dyskursu potocznego do naukowego w obszarze refleksji nad kulturą; przygotowania aparatu pojęciowego z zakresu wiedzy o kulturze; obserwowania zjawisk kulturalnych; stawiania pytań i prowadzenia dyskursu kulturoznawczego; budowania świadomości relatywizmu kulturowego w perspektywie globalizacji i zaniku barier komunikacyjnych; dostarczania narzędzi i metod analizy współczesności w kategoriach antropologicznych.

2. Kształcenie w zakresie logiki

Treści kształcenia: Rachunek zdań – wyrażenia rachunku zdań, zero-jedynkowe sprawdzanie wyrażen rachunku zdań, założeniowy system zdań, aksjonatyczne systemy rachunku zdań. Rachunek predykatów – wyrażenia rachunku predykatów, klasyczny rachunek predykatów w ujęciu tradycyjnym. Elementy teorii definicji – budowa definicji, rodzaje definicji, warunki poprawności definicji.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: posługiwania się podstawowym aparatem pojęciowym logiki, w tym używanym w literaturze pedagogicznej; samodzielnego analizowania tekstów kultury; krytycznej oceny argumentacji i stanowisk teoretycznych; korzystania z podstawowych narzędzi formalnych w celu oceny poprawności definicji, klasyfikacji i rozumowań.

3. Kształcenie w zakresie metodologii badań społecznych

Treści kształcenia: Metodologiczna baza współczesnych nauk społecznych – orientacja pozytywistyczna i humanistyczna. Geneza i rozwój koncepcji badania zjawisk społecznych. Ewolucja znaczeń terminu „metodologia”. Dystynktywne cechy ontologiczne, epistemologiczne i metodologiczne doktryny pozytywistycznej i humanistycznej. Spory o mechanizmy rozwoju nauki. Kumulatywna i rewolucyjna koncepcja rozwoju nauki. Paradygmat jako instrument regulujący procesy eksploracji naukowej. Modelowe cechy współcześnie uznawanych paradygmatów naukowych: pozytywistycznego, humanistycznego, krytycznego i postmodernistycznego. Ilościowe i jakościowe badania zjawisk społecznych. Geneza i historyczna zmienność ilościowych i jakościowych procedur badawczych – spór o metodologiczną komplementarność badań ilościowych i jakościowych. Próby łączenia badań ilościowych i jakościowych. Wyjaśnianie i rozumienie jako główne procedury eksplanacyjne. Hermeneutyka jako procedura osiągania rozumienia. Teorie naukowe – ich funkcje wewnątrznaukowe i społeczne: spór o istotę teorii naukowej (strukturaliści i funkcjoniści). Problem i kryteria testowalności teorii. Prawa nauki – ich rodzaje, weryfikacja i falsyfikacja jako procedury sprawdzania praw. Problem wartościowania w badaniach społecznych: pozytywistyczny postulat aksjologicznej neutralności nauk społecznych. Współczesne poglądy na prawomocność wartościującego stanowiska badacza. Obecność wartościowania na poszczególnych etapach procesu badawczego. Wartościowanie jako element metodologii badań. Badania typu *action research*. Etyczne problemy terenowych badań empirycznych. Postmodernistyczna wizja nauki i jej funkcji społecznych.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia podstawowych paradygmatów wiedzy naukowej i specyfiki badań ilościowych i jakościowych; krytycznej postawy wobec wybieranych narzędzi badawczych; stosowania wybranych orientacji badawczych w badaniach własnych.

4. Kształcenie w zakresie współczesnych koncepcji filozofii i etyki

Treści kształcenia: Podstawowe pojęcia, problemy, opozycje. Pochodzenie etyki. Etyka a moralność. Działy etyki. Rozumienie dobra w systemach etycznych. Historyczne tradycje etyczne. Natura etyki – realizm, intuicjonizm, naturalizm, relatywizm, subiektywizm. Struktura oceny moralnej – wartość, norma, powinność, sankcja. Prawda w etyce – uzasadnianie norm etycznych. Dylematy etyczne (konflikty wartości). Etyka a prawo i obyczaj. Wartości moralne a profesjonalne – zawodowe kodeksy etyczne. Moralne problemy współczesności. Etyczny wymiar stosunków międzyludzkich. Wolność jako wartość – rozumienie wolności, granice wolności, konflikt wolności i innych wartości. Równość jako wartość – interpretacje równości, równość a pluralizm, konfliktogenność równości. Sprawiedliwość jako wartość – interpretacje sprawiedliwości, sprawiedliwość a równość. Tolerancja jako wartość – granice tolerancji, tolerancja a działanie władcze, sztuka kompromisu. Godność jako wartość. Pokój jako wartość – problem „wojny sprawiedliwej”, pacyfizm, terroryzm, walka bez przemocy. Próby i możliwości uniwersalizacji norm etycznych (etyka praw człowieka). Etyka a polityka – wartości etyczne a cele i interesy polityczne. Możliwość oceny, kryteria etycznej oceny aktów politycznych. Elementy etyki środowiskowej: etyczne podstawy ekologii (problem granic podmiotowości moralnej), wybrane systemy etyk środowiskowych. Prawa zwierząt. Elementy bioetyki: moralny aspekt cierpienia i śmierci, aborcja, eutanazja, eksperymenty medyczne i genetyczne. Kara śmierci, samobójstwo. Etyczny wymiar płci – współczesne kontrowersje wokół feminizmu. Etyczna propozycja filozofii „ponowoczesnej”.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: posługiwania się podstawowymi ideami, pojęciami i opozycjami w obrębie refleksji etycznej; identyfikowania obszarów funkcjonowania wartości i norm etycznych; analizy współczesnych dylematów etycznych.

5. Kształcenie w zakresie współczesnych problemów socjologii

Treści kształcenia: Podstawowe pojęcia socjologii wiedzy. Wiedza potoczna. Wiedza naukowa. Wiedza deskryptywna. Wiedza normatywna. Kryzys i granice poznania naukowego. Podstawowe pojęcia socjologii politycznej. Sfera publiczna a sfera prywatna.

Źródła i sposoby legitymizacji instytucji publicznych. Typy ładu społecznego. Typy ideologii. Różne odmiany europejskiego liberalizmu. Globalizacja. Kategoria zmiany społecznej. Podstawowe pojęcia socjologii młodzieży. Orientacje życiowe. Szanse edukacyjne. Awans społeczny. Kapitał społeczny. Wykluczenie. Marginalizacja. Patologie społeczne.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia i stosowania w procesie badawczym różnych typów wiedzy jako opisu rzeczywistości społecznej, funkcji i zadań podstawowych instytucji życia publicznego, typów ładu społecznego i adekwatnych do nich systemów ideologicznych; rozumienia problemów swojego pokolenia; podejmowania się roli animatora w sferze publicznej; rozpoznawania grup zagrożonych i zmarginalizowanych w celu podjęcia aktywności na rzecz ich emancypacji.

6. Kształcenie w zakresie współczesnych problemów psychologii

Treści kształcenia: Pojęcie rozwoju i zmiany rozwojowej. Zmiany progresywne i regresywne. Metody badania zmian rozwojowych. Główne modele rozwoju człowieka. Charakterystyka czynników i kontekstów rozwoju. Dynamiczny interakcjonizm w podejściu do rozwoju. Rozwój poznawczy. Rozwój emocjonalny. Rozwój społeczny. Rozwój moralny. Rozwój osobowości. Charakterystyka okresów rozwojowych: dzieciństwo, dorastanie, dorosłość. Człowiek jako istota społeczna. Spostrzeganie społeczne i jego deformacje. Poznanie społeczne. Postawy społeczne. Interakcje interpersonalne: komunikacja werbalna i niewerbalna. Grupy społeczne – ich struktura i dynamika. Wpływ społeczny: konformizm, uległość, zmiana postaw. Aprobata społeczna. Porównania społeczne a obraz siebie i innych. Atrakcyjność interpersonalna. Zachowania prospołeczne. Zachowania antyspołeczne. Współpraca i rywalizacja. Stereotypy i uprzedzenia.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozpoznawania różnych modeli rozwoju i uwarunkowań świadomości; analizowania procesów rozwoju psychicznego i kolejnych okresów rozwojowych; wykorzystywania wiedzy w interakcjach edukacyjnych; oceny poziomu rozwoju i rozpoznawania zmian rozwojowych we wszystkich sferach; wspomagania rozwoju innych; efektywnej pracy nad własnym rozwojem.

B. GRUPA TREŚCI KIERUNKOWYCH

1. Kształcenie w zakresie andragogiki

Treści kształcenia: Pojęcie i przedmiot andragogiki – działy, nauki wspomagające, język i metodologia badań. Potrzeby kształcenia dorosłych wyływające z postępu technicznego, technologicznego i organizacyjnego oraz niedomagań kształcenia dzieci i młodzieży. Cechy współczesnej edukacji dorosłych – wielość organizatorów, ustawiczność, otwartość. Typy i nurty (dyplomowy i bezinteresowny, formalny i nieformalny) edukacji dorosłych. Funkcje społeczne edukacji dorosłych – istota, rodzaje i ewolucja. System edukacji dorosłych, formy i instytucje – ich klasyfikacja oraz główne cechy. Szkolnictwo dla dorosłych – rodzaje, trendy w dotychczasowym rozwoju, poziomy, specyfika organizacyjna i metodyczna kształcenia. Kurs formą edukacji dorosłych: cechy, klasyfikacja, specyfika organizacyjna i metodyczna kształcenia. Uczelnie wszechnicowe jako instytucje kształcenia dorosłych: cechy, rodzaje (uniwersytet powszechny, uniwersytet III wieku), specyfika nauczania. Istota popularyzacji nauki, techniki i sztuki – formy (odczyt, wystawa), poziomy i cechy, organizacja i metodyka. Edukacja na odległość – rodzaje (z pomocą radia, filmu, CD, internetu), specyfika organizacyjna i metodyczna, zagadnienia edukacji niestacjonarnej i uniwersytetu otwartego. Edukacja poprzez sztukę i rozrywkę – amatorska twórczość artystyczna oraz aktywność hobbistyczna w obszarze sztuki. Kształcenie dorosłych – struktura, zasady, metody i organizacja, stosowane środki dydaktyczne. Potrzeby, możliwości i organizacja wychowania człowieka dorosłego w różnych środowiskach (terytorialnym, zakładzie pracy, stowarzyszeniu społecznym, miejscu wczasowania). Pracownicy oświaty dorosłych – ilość, rodzaje, kształcenie,

osobowość, zakres pracy, społeczne funkcje. Edukacja dorosłych w innych krajach – rozwój, współczesne osiągnięcia. Międzynarodowa współpraca w zakresie edukacji dorosłych – działalność stowarzyszeń społecznych i korporacji międzynarodowych.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: dostrzegania i diagnozowania potrzeb edukacyjnych ludzi różnych środowisk społecznych (lokalnych i zawodowych) oraz odmiennego wieku (młodzi, dorośli, seniorzy); wyboru odpowiednich form kształcenia ludzi z różnych środowisk i różnych kategorii wieku; opracowywania programów kształcenia dorosłych w wymienionych środowiskach i kategoriach wiekowych; organizowania i realizowania procesu kształcenia i wychowania w instytucjach edukacji dorosłych (różne strategie, rozmaite metody, odmienna organizacja); pomiaru efektów procesu kształcenia; naukowego opisu poziomu wykształcenia ludzi dorosłych; samodoskonalenia zawodowego.

2. Kształcenie w zakresie pedagogiki ogólnej

Treści kształcenia: Język pedagogiki – budowanie systemu kategorialnego różnych odmian pedagogiki współczesnej w kontekście mapy pojęciowej pedagogiki tradycyjnej. Cywilizacyjno-kulturowe uwarunkowania: (1) powstania i ewolucji tożsamości pedagogiki, (2) zmiany relacji między teorią a praktyką edukacyjną oraz (3) wielości współczesnych pedagogii i zróżnicowania ich recepcji. Filozoficzne problemy wychowania (ontyczne i aksjologiczne). Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad procesami edukacyjnymi oraz dyskursami edukacyjnymi (i dyskursami o edukacji).

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia podstawowej wiedzy o rozwoju pedagogiki i praktyki edukacyjnej (w tym także oświatowej) oraz zmienności i złożoności relacji między teorią i praktyką edukacyjną; poprawnego posługiwania się kategoriami pojęciowymi współczesnej pedagogiki; budowania mapy pojęciowej dla wybranych orientacji pedagogicznych i pedagogii; poprawnego formułowania problemów praktycznych; tworzenia dyrektyw i projektów praktycznego działania edukacyjnego; formułowania problemów badawczych osadzonych w kontekście filozoficznym, teoretycznym i historycznym.

3. Kształcenie w zakresie pedagogiki porównawczej

Treści kształcenia: Metody badań w pedagogice porównawczej. Główne nurty pedagogiki porównawczej. Szkolnictwo różnego szczebla we współczesnych systemach oświatowych. Modele wyższych uczelni. Modele uczelni amerykańskich i europejskich. Modernizacja programów kształcenia, zmiany organizacyjno-prawne. Problematyka selekcji szkolnej i zawodowej (miejsce i czas dokonywania selekcji oraz instytucje przeprowadzające ją), odsiewu i drugoroczności. Realizacja obowiązku szkolnego w różnych systemach oświatowych. Rola szkół sektora państwowego, publicznego oraz prywatnego. Uprawnienia oraz obowiązki (status prawny) nauczycieli w krajach Europy. Sposoby zarządzania oświatą. Główne problemy w kierowaniu oświatą. Zasady przygotowywania i przeprowadzania reform oświatowych – stanowisko pedagogiki, kół rządowych oraz partii politycznych w kwestii reform oświatowych mających miejsce w latach 90-tych na świecie. Międzynarodowe organizacje i stowarzyszenia prowadzące badania pedagogiczne. Oświata dorosłych i kształcenie permanentne.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: wartościowania zjawisk wychowawczych w różnych układach rzeczywistości; analizy rozwiązań praktycznych występujących w różnych systemach edukacyjnych; doskonalenia systemu oświatowego; zrozumienia relacji, jakie istnieją między społeczeństwem a oświatą.

4. Kształcenie w zakresie pedeutologii

Treści kształcenia: Wiedza o nauczycielu – zawód czy misja, zmienność funkcji zawodowych, źródła zmienności. Charakter działania pedagogicznego – intelektualność, niestandardowość, niewymierność rezultatów, techniczność a komunikacyjność działań. Prawa i obowiązki ucznia. Konwencja Praw Dziecka. Warsztat pracy pedagoga. Moralno-etyczne problemy zawodu – cechy swoiste wolności i odpowiedzialności nauczyciela,

relatywizm etyczny a moralność „kodeksowa”. Prawa i obowiązki nauczyciela. Nauczyciel w UE i w świecie zglobalizowanym. Elementy prawa dla pedagogów.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje: rozumienia różnic między genezą, treścią a efektami odmiennych koncepcji kształcenia nauczycieli; samodzielnego kształtowania prospołecznych zachowań; refleksji nad własną pedagogiczną praktyką; rozumienia różnorodnych, społeczno-kulturowych kontekstów tej roli; krytycznego widzenia współczesnych możliwości i ograniczania roli nauczyciela; rozumienia źródeł normatywnego przeciążenia roli.

IV. INNE WYMAGANIA

1. Kształcenie winno obejmować wszystkie treści podstawowe oraz wszystkie treści kierunkowe w wymiarze 30 godzin każdy z zakresów kształcenia.
2. Programy nauczania powinny obejmować treści z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.
3. Za przygotowanie pracy magisterskiej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego student otrzymuje 20 punktów ECTS.